

RÓNAI EGON HALHATATLANOK TÁRSULATA II.

FREE SPIRIT PUBLISHING
BUDAPEST 2023

TARTALOM

Előszó	9
ALFÖLDI RÓBERT	12
– A szeretetet nem írja felül a politika	
BALÁZSOVITS LAJOS	28
– Van, aki a bukásodnak örül	
BÁNSÁGI ILDIKÓ	38
– Amikor a színész kívül kerül önmagán	
BÁSTI JULI	52
– Olyan szép, ahogy jövünk sorban, egymás után	
BODROGI GYULA	64
– Ezt a kis országot szeretném még rendben látni	
BOZSIK YVETTE	74
– Nekem fényt kell adnom!	
CSAVLEK ETELKA	90
– Nincs csúcs, csak út, amin menni kell	

DUNAI TAMÁS	102
– Egyetlen élmény sem megy pocsékba	
ESZTERGÁLYOS CECÍLIA	116
– Sok figurát el lehet játszani, de minek, ha van saját?	
GÁLVÖLGYI JÁNOS	126
– Pontosan tudjuk egymásról, ki kicsoda	
HEGEDŰS D. GÉZA	138
– Kibírni mindent!	
KOLONITS KLÁRA	148
– Én mindig surranópályán voltam	
KOLTAI RÓBERT	164
– Minél tovább gyermeknek maradni	
KÚTVÖLGYI ERZSÉBET	172
– Befeszült állkapoccsal nem lehet játszani!	
MOLNÁR PIROSKA	188
– A színpad annyit ad vissza, amennyit odaadsz neki	
PÁSZTOR ERZSI	200
– A közönség emelt főszerepre	

SZAKÁLY GYÖRGY

– Semmit sem bánok!

212

TORDY GÉZA

– A rendezői téboly tönkreteszi a színházat

222

TÖRŐCSIK MARI

– A színész csak addig létezik, ameddig él

230

VÁNDOR ÉVA

– Most már el tudom fogadni önmagam

242

HALHATATLANOK TÁRSULATA

– Örökös tagok (1996 – 2023 között)

253

AZ ALAPÍTÓK

– Szegvári Katalin

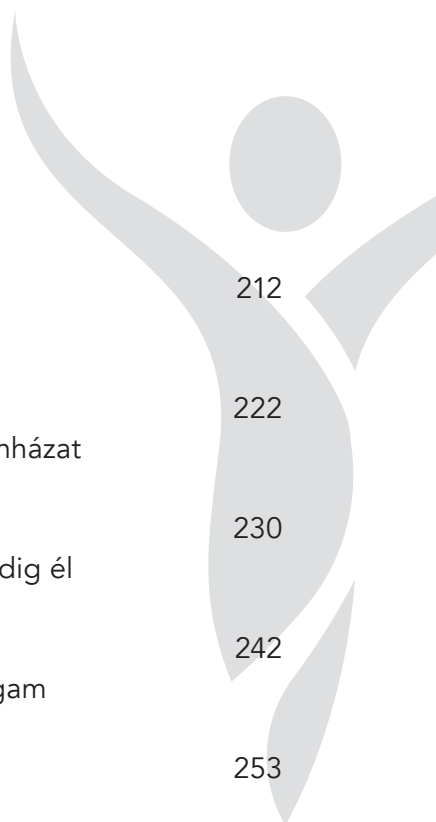
– Érdi Sándor

259

A KURATÓRIUM ELNÖKE

– Szinetár Miklós

262

*„Családomnak,
és mindenkinek, aki szerelmese a színháznak.”*

ELŐSZÓ

A színház alapjában mégiscsak játék. Életre-halálra. Annyira játék, amint az életünk.

Ráadásul Voltaire szerint az egész élet csupán óriási színház, amelyben „más-más néven ugyanazt a tragédiát játsszák”. Aligha vitatkozhatunk ezzel, legfeljebb érdemes megjegyezni, hogy vannak, akik ezt a játékot a legmagasabb szinten művelik: őket nézzük a színpadon, ahogy szembesítenek örömeinkkel, bánatainkkal, aljasságainkkal és emelkedett gesztusainkkal. Önmagunkkal. Elvárjuk, hogy értsenek minket, hogy értsük őket, és hálásan tapsolunk, ha megtörténik a csoda: színházat látunk.

Mondják, hogy a színház gyógyterápiának is kiváló. Színész és néző kiadhatja magából érzéseit, feloldódhat néhány mondatban a fájdalom, visszaigazolást kaphatnak gondolatai a világról vagy önmagáról. És persze szórakoztat, mert az is a feladata. Sőt, még arra is való, hogy meggyőzzön, hogy jobbá tegyen, hogy kérdezen és választ várjon és ne csak az ész, a ráció alapján! Mert a színház az érzelmek iskolája!

A színház több ezer éves története elbizonytalanító a művészi halhatatlanságot tekintve. Hány ókori színészkedvencet ismerünk? Pedig nyilván értük is rajongtak a nézőik, és övék volt az aznap dicsősége! És elbizonytalanít a saját emlékezetünk rostája

is: miért feledjük azokat a művészeket, akik évtizedekkel korábban filmek, több figyelmet kapó fővárosi színpadok és helyi színpadokban dúskáló vidéki színházak kedvencei voltak? Mert bizony gyorsan feledünk!

Ez az immár több mint negyedszázados díj ebből az illékony emlékezetből igyekszik kimenteni korszakos színészeket, táncosokat, énekeseket, jelezve, hogy alkotó éveikben a kortársaik, legyenek szakmabeliek vagy a közönség, a legnagyobbra tartották őket.

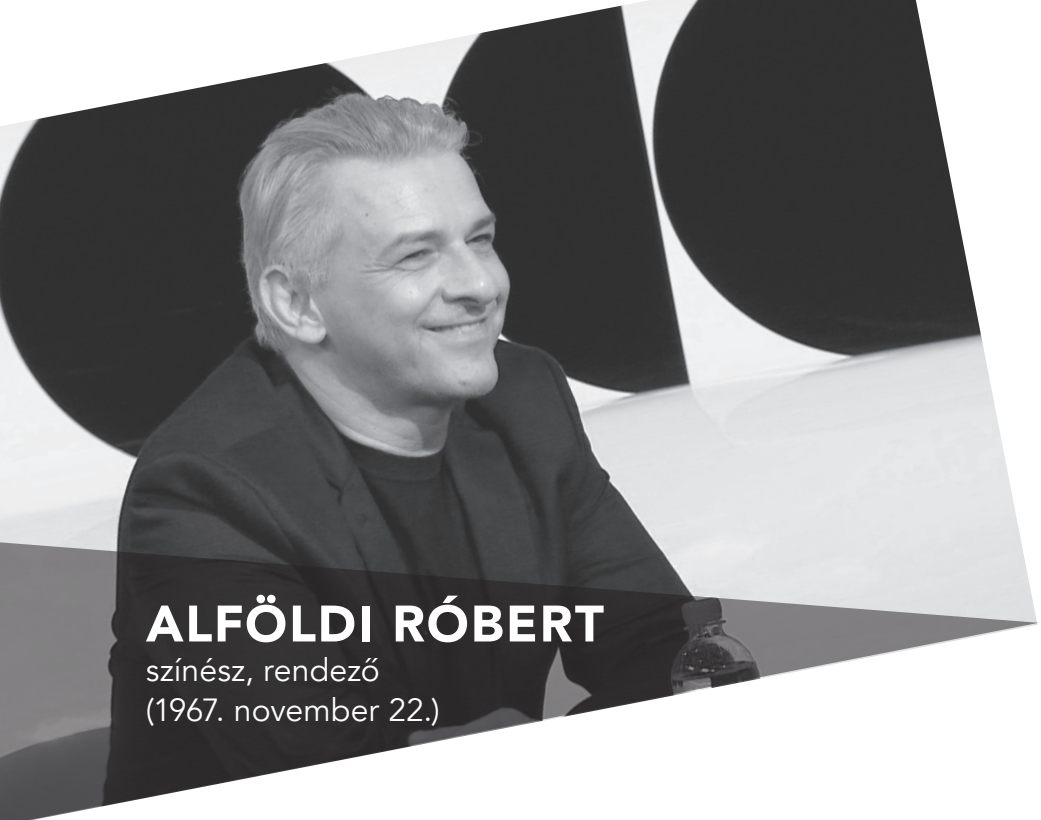
Az alapítók a művészet megbecsülésére igyekeztek felhívni a figyelmet, és ez a szándék épp olyan aktuális a 21. században haladva, mint a múlt század végén. A Halhatatlanok Társulata ennek a tiszteletnek a kifejezése, az örökös tagság pedig a jelenkori mérték bizonyítéka: ez már így marad. Ahogy a lányomai a Nagymező utcában, ahogy az általuk megfogalmazottak a *Húzás* című portréműsorban, ahogy az itt olvasható mondatok is!

Megtisztelő, hogy a legnagyobbak beszélgetőtársukká fogadnak, hogy az itt olvasható portrék abból a közel hétszáz *Húzás* című adásból születtek, amelyeknek 2011 óta az ATV ad otthont, amint 2020 óta a Halhatatlanok Társulatának is. Ígérem, képet kapnak arról, hogy a színház mennyire játék, mennyire tragédia, mennyire az élet! És megismerkedhetnek közelebbről a jelenkor legnagyobb művészeivel! A díj a szeretet és tisztelet meghajlása a tehetség és a munka előtt. Ez a könyv is ezért született.

Rónai Egon

HALHATATLANOK TÁRSULATA

ALFÖLDI RÓBERT

színész, rendező
(1967. november 22.)

Pályáját a Vígszínházban kezdte, később a Bárka Színház igazgatója, majd a Nemzeti Színház vezérigazgatója volt.

Sikeres színész és rendező, emellett népszerű televíziós személyiség, az RTL Klub reggeli műsorában, a *Heti Hetesben* és az *X-faktor* zsűritagjaként is láthatták, és portrészorozatot készített pályatársaival.

Jászai- és Radnóti-díjas, kitüntették a Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével is.

A Halhatatlanok Társulatának örökös tagja (2022)

A SZERETETET NEM ÍRJA FELÜL A POLITIKA

– *Most lettél hivatalosan is halhatatlan, úgyhogy jogos lehet a kérdés, hogy mitől válik az ember még életében azzá?*

– Nem tudom. Ebben a díjban az a jó, hogy csodálatos érzelmeket mutat. Itt az emberek szavaznak, a közönség szavaz. Úgyhogy ettől lesz halhatatlan, talán az emberek valamit megjegyeznek belőle, vagy az emberek lelkében, szívében, agyában valami megmarad belőle. És erről most van papírja is, hogy ez így van. De nem tudom, hogy lesz az ember valóban halhatatlan. A színészeknél ez különösen nagyon nehéz. Vagyis a színház világában nagyon nehéz.

– *Az aznap este van csak.*

– És annyira, annyira a jelen időnek szól minden, az egész munkánk! Az egész műfaj is a jelen időnek szól, nézd meg, a színházi múzeumban mit látsz? Tárgyakat. És éppen a lényeg nincs ott, a színész! Az ember, az nincs ott. Drága mesterem, Kapás Dezső mondta, hogy ha jól viselkedsz, akkor lehetsz bérlet a Vígszínházban!

– *És ez így is lett, hiszen van Kapás Dezső-bérlet. Ez a jelenidejűség, a megismételhetetlenség nem fájl?*

– Nem, mert az benne a jó. Aztán hogyha az ember meghal, akkor mi történik, azt nem tudom, nem tudom, hogy vissza-

menőleg fáj-e. De közben nincs is idő ezzel foglalkozni, hiszen tényleg jelen idejű az egész dolog. Az biztos nehéz lehet, amikor valaki valahogy úgy kikopik, vagy valakit még életében elfelejtettek, vagy valahogy egy olyan élet jön össze, amiben az ember úgy elhalkul, eltűnik.

– *Láttál ilyen elfelejtetteket?*

– Persze, sokat. Az nehéz, az nagyon nehéz.

– *Segíteni lehet?*

– Igazán segíteni nem lehet, hiszen valakinek, akinek az az élete, hogy állandóan jelen van, hiszen te is épp ezt mondtad, hogy jelen idejű, ahogy dolgozik, ahogy beszél a világról, ahogy játszik, annak biztos nagyon-nagyon nehéz egyszer csak eltűnni. Épp most olvastam Lehoczky Zsuzsa művésznővel egy interjút, és ismerve a Lehot, vajon milyen nagyon nehéz lehetett neki azt mondani, hogy befejezi.

Darvas Ivánnal játszottuk az *Amadeust* Szolnokon, és Iván még teljesen jó állapotban volt, ez a halála előtt több mint öt évvel történt. Ő mindig nagyon pontos, mindig nagyon-nagyon szakszerű, és mindig koncentrált volt, és az első felvonás végén egy monológjában, nem is azt mondom, hogy tévesztett, hanem csak egy picit megakadt. És ezt a megakadást, szerintem, csak én tudtam. Ez a negyvenvalahányadik előadáson történt. Akkor a szünetben behívatott, hogy menjek át az öltözőjébe, és közölte, hogy ő most befejezte. És onnantól kezdve nem is vállalt szerepet. Felolvasta még a *Sorstalanságot*, meg ilyeneket csinált, de az aktív színészetet abbahagyta. Nem engedte meg magának azt, hogy ne ugyanazon a színvonalon és minőségben dolgozzon, vagy hogy ne úgy legyen jelen, mint ami a tőle megszokott.

– *Azt a színész mindig tudja, hogy milyen színvonalon dolgozik?*

– Szerintem igen. Ha azt kérdezed, hogy bevallja-e magának, arra válaszolva azt mondom, hogy nem, de szerintem a lelke mélyén mindig mindenki tudja, hogy mit csinál.

– *De ez közben súlyos teher is.*

– De te is tudod, hogy jól beszélgetsz-e velem vagy nem? De tényleg!

– *Igen, csakhogy az a különbség, hogy nekem másnap este nem kell ugyanazt a beszélgetést veled újrakezdenem. Neked viszont ugyanazt a szerepet kell játszano-d.*

– Nem ugyanazt kell játszanom. Illetve ugyanazt játszom, de ez olyan, mint a korcsolyakűr. A fűnfkomafűnf, ugye, mi ebben nőttünk föl, ezeken a tévéközvetítéseken, mert nagyjából egykorúak vagyunk. Tehát, hogy ott az, hogy a lábadat hova rakod, és hogyan sikerül az ugrás, és melyik mozdulat után mi jön, az ugyanaz. De hogy aznap este hogyan történik? Pontozzák a művészi hatást is, vagy nem is tudom, mit.

– *Igen, a tartalom és a művészi hatás, az két különböző pontszám.*

– Tehát igazából ugyanazt kell futni a kűrben, de estéről estére mégis nagyon más az egész. Minden estére más állapotban vagy te is, máshonnan kell megérkezned hét óra hétre, hogy el tudd kezdeni azt az előadást, más a közönség kémiaja, tehát az ember beszagol a színpadra, nem szó szerint, csak bedugja a fejét, akkor valahogy pontosan lehet érezni, hogy milyenek, hogy jó közönség lesz, vagy ezek ma undokok, én varangyoknak hívom őket, elnézést kérek.

– *Köszönjük, ezután annyira jó érzés lesz beülni egy Alföldi-darabra!*

– Igen, köszönöm szépen a díjat! *(Nevet)* Lehet érezni, hogy milyen hangulatban vannak, hogy halkan vannak-e, beszélgetnek-e, zsiszsegnek-e, izgatottak-e, fáradtak-e, tehát valahogy a közönségnek vagy az egész nézőtérnek estéről estére annyira más a kémiaja, hogy ettől az embernek soha nem az jut eszébe, hogy ugyanazt kell csinálnia. Meg hát nem is lehet, mert hiába játszottam én csodálatosan, fantasztikusan kedden, hogyha szerdán nem úgy fogok játszani, mert szerdán mások ülnek ott és nem azok, akik kedden.

– *Ezt mennyi idő alatt tanulja meg az ember, ezt a fajta működését a közönségnek, meg önmagának? Nyilván nem a főiskolával jön.*

– Hogy mennyi idő alatt tanulsz, szerintem nagyban függ attól, hogy milyen lehetőségeid vannak. Én nagyon szerencsés voltam a szakmámban egész életemben. Nagyjából tálcán vittek, rengeteget játszottam fiatal koromban is a Vígszínházban a nagyokkal. És valahogy az emberbe ez így beépül. Ezek nem tudatos dolgok. Amit meg lehet tanulni, és valahogy a lényege is ez, hogy hogyan működik a közönség, vagy hogy hogyan érzékeled azt, hogy hogyan tudsz velük aznap együtt játszani.

Ahogy az ember idősödik, egyre inkább fontossá válik számára, hogy valahogy sűrítsen, hogy minél tisztábban, összetetten és mélyen fogalmazzon a színpadon. Nem verbálisan, hanem az egész szereppel vagy a létezésével. És ez valahogy ösztönösen elkezd működni oda-vissza. De nem tudom, hogy ez mennyi idő. Néha azt gondolom, hogy egyáltalán nem tudok semmit. Néha meg vannak olyan esték, amikor valami jót érzek, hát mit is mondott az édes (*Törőcsik*) Mari, hogy volt egy-két estém? És igaza van, ez ilyen, hogy volt egy-két estém. Közben meg ez mégiscsak egy állandó létezés, jelen vagy, már be kell menni, mert játszani kell, mert figyelni kell a közönségre, mert a közönség figyel rád, mert jó este van, mert rossz este van, mert jó szerepet kapsz, mert fogalmazni akarsz valamiről, beszélni szeretnél valamiről, belső közlésvágyad van, és biztos nagyon-nagyon nehéz lehet az, amikor ez egyszer csak elkezd kopni, elkezdi az ember érezni, hogy már nincs annyi mondanivalója. Különben is, mi olyan furán viszonyulunk az idősekhez, hogy valahogy félrerakjuk őket. Én nagyon sokat dolgozom idős kollégákkal egészen fiatal korom óta, és nagyon szeretek velük lenni, mert a legtöbb energiát bennük tapasztaltam mindig, és a legkóficabbak is mindig ők voltak.

– *Kóficabbak.*

– Kóficabbak, igen.

– *Az mit jelent?*

– Hát, rendetlenek. De hogy olyan jól. El kell velük jutni oda, hogy megbízzon benned attól, hogy kíváncsi vagy rájuk. Volt egy Kölgyesi György nevű színész a Budapesti Kamaraszínházban, ami azóta már megszűnt, idős, nagyon törekeny színész, hosszú-hosszú évtizedekig volt a Déryné Színház tagja, utazott egy életen át, tehát egy ilyen igazi színházi munkás volt. Csodálatos színész volt. Rendeztem Stohl Andrással, László Zsolttal, Horváth Lilivel a *Haramiákat* (*Schiller drámája – a szerk.*), és abban Gyuri bácsi öreg szolgát játszott. Van benne egy jelenet, hogy a Moór Ferenc megveri az öreg szolgát. És Gyuri bácsi tényleg egy nagyon törekeny, idős ember volt. Elkezdtuk próbálni ezt a jelenetet, és vigyáztál, figyeltél, kérted a László Zsoltot, hogy csak óvatosan, a Zsoltban is ez volt, és Gyuri bácsi ezt egy ideig tűrte, ilyen halk szavú, nagyon kulturált, nagyon nyitott, nagyon szeretetteli ember volt, szóval egy darabig tűrte ezt az óvatoskodást, és egy idő után elkezdett kiabálni, hogy őt ne kíméljük.

– *Mert ő itt van, vállalta, ne kíméld!*

– Azért, igen, hogy ne alázzam meg azzal a kímélettel. Azért van itt, hogy dolgozzon! Ezek eszelős energiákat tudnak fölszabadítani a színházban. És nagyon nagy energiákat tudnak felszabadítani a fiatalokban! Például Garas Dezső, amikor próbáltuk az *Oresztészt* Péterfy Borival, hogy az a kétféle világ találkozása milyen erős volt! Vagy amikor a Rába Roland rendezte Törőcsik Marit, csupa fiatalal. Ezek hatalmas energiákat tudnak felszabadítani, és ahogy rácsodálkoznak egymásra a generációk, annak nagyon nagy ereje van! Egyszer csak létrejön egy más minőség, mert valahogy összeadódnak azok a tudások, vagy azok a világok, amit mondjuk egy ilyen fiatalember, meg egy ilyen nagy bölény odához.

– *Amikor pályakezdő voltál a Vígyszínházban, ott is megvoltak még a nagy bölények. Mit adtak neked? Tartást, támogatást, terhet?*

– Nagyon sokat. Hogyha ezek a bölények az emberre úgy tekintenek, mint valódi kollégára, akit közben istápolnak, szeretgetnek, tanítanak, vigyáznak rá, annál nagyobb bizalomra nincs szüksége egy fiatalembernek, hogy el tudjon indulni ebben a szakmában.

– *Te hálátlan voltál, hogy mégis eljöttél?*

– Nem. Egyáltalán nem. Marton tanár úr volt az igazgatóm, Marton László, akinek én nagyon-nagyon sokat köszönhetek, sőt ő engedte, hogy először rendezzek, és igen, ő valóban nagyon meg volt bántva. Azt hiszem, hogy három évig nem is köszönt vissza, de az alatt a három év alatt elintézte, hogy kimehessek Amerikába rendezni. Otthagytam a családi fészket, és azért biztosan dühösek voltak rám, de azt gondolom, és ezt mondták is többen, hogy menni kellett tovább. Merthogy azt éreztem, hogy akkor most ennyi az élet? Hogy én a Vígszínház elképesztően kitüntetett, odafigyelt fiatal színésze vagyok, és akkor most 60-70-80 éves koromig ez így lesz, hogy minden júniusban a társulati ülés alatt kirakott szereposztást nézem, és keresem, hogy megkapom vajon az évi kettő nagyot, egy-kettő kisebbet? És akkor ez mostantól mindig így lesz?

– *Lukács Sándor elmúlt hetvenöt, a teljes művészi életét a Vígszínházban tölti.*

– Ez típus kérdése. Olyan lehetetlen bozótharcot kellett nekem addig az életemben végigcsinálni, hogy én a Vígszínház vezető színésze legyek – vagy hogy miket mondok, egyáltalán, a Vígszínház színésze legyek –, annyira lehetetlen volt az onnan, ahol én születtem, hogy az a siker, hogy ott vagyok, nagyon felpörgeti az embert. És ez a nagyon nyugodt, nagyon kiszámítható szakmai élet, ez a rendezettség, engem frusztrál.

– *Közben persze amikor te eljöttél, akkorra hirtelen rád dőlt az országos népszerűség a televíziózás által!*

– Amikor engem megismert az ország, akkor én még ott voltam a Vígben.

– *Így utólag visszagondolva, nem hülyültél meg egy kicsikét attól, hogy hirtelen mindenhol te vagy csupa nagybetűvel az Alföldi, hogy nem tudsz arra menni az országban, ahol nem ismernek, pedig a Vígben sose jártak, sose láttak?*

– Most nagyon nagyképű leszek, de nem! Mert számomra ez természetes. Bocsáss meg!

– *Erre valóban nem számítottam.*

– Én azt gondolom, hogy nem hülyültem meg, mert amiért ezt elkezdtem csinálni, vagy ami engem igazán érdekelt, a színház, az ugyanúgy maradt. Hogy mellette nekem sikerült tévéznom, és sikerült a tévé segítségével olyan helyzetbe kerülnöm, hogy a kiszolgáltatottságom megszűnt, vagyis a kiszolgáltatottságomat nagyjából kézben tudom tartani, az tényleg a televíziónak köszönhető. Vagy hogy meghozta az ismertséget, de annak a színházban is lett haszna.

– *Merthogy kíváncsiak lettek rád.*

– Igen. Úristen, ez az az örült hülyegyerek reggelről, de miről is beszél, hogy mit játszik? És akkor eljöttek este megnézni. Azt köszönhetem ennek, hogy nekem így lassan 35 év munka után nem kell megdolgoznom azért, hogy kíváncsiak legyenek rám. Az, hogy utána mit gondolnak, az egy következő lépés. Ezt az odafigyelést a televíziónak köszönhetem. Nem volt elég valahogy csak a színház, ehhez menni kellett tovább.

– *Bizonyos dolgok nekem hiányoznak a pályádról. Rengeteg műfajban sokfélét csinálsz. Most Dél-Koreában kaptál éppen egy díjat egy zenés darabért, gratulálok hozzá, de mondjuk a film iszonyatosan hiányzik nekem a pályafutásodból.*

– Nekem is hiányzik, de van egy bevált hivatalos válaszom, hogy nem érek rá, és van az igazság, hogy nem hívnak.

– *Akkor az elsőt hagyjuk is. Miért nem hívnak?*

– Nem tudom.

– *Vannak olyan színházi rendezők, akik filmrendezőből lettek azzá, tehát velük dolgoztál is már, nem is egy-kettővel. Most ezt így hirtelen nem listáztam, de nem kérdezel náluk soha rá, hogy filmben miért nem hívsz, ha a színházban kellek?*

– Miért, te rákérdelnél, hogy miért nem kellesz?

– *Ez hiúsági kérdés?*

– Biztosan igen.

– *És inkább nem kérdezel?*

– Nem! Mert bármilyen intelligensen feltett kérdés egy ilyen helyzetben azt jelenti, hogy miért nem kellek? Biztos, hogy ez nagyon sok összetevős. Egyrészt lehet, hogy nem tetszik nekik, amit csinálok, tehát kezdjük itt, és ebben semmi cinizmus nincs. A tévézést én akkor kezdtem el, a kereskedelmi televíziózás őskorában, amikor még nagyon sok olyan mondatot hallottam, hogy elhasználd az arcodat, eladod magadat, egy igazi művész nem csinál ilyet. Tehát egyrészt benne van ez. Másrészt benne van az, hogy lehet, hogy van olyan, hogy színházi színész és filmszínész, de erre nem tudok válaszolni, most visszakérdezem, hogy valóban van-e olyan? Lehet, hogy van ilyen. Harmadrészt anélkül, hogy bármilyen módon is sikamlós terepre mennék, az elmúlt években, lassan évtizedekben nagyon erősen meg van határozva, hogy milyen kritériumnak kell megfelelnie annak a színésznek, aki magyar filmben forgat. Azoknak a kritériumoknak én nem felelek meg. Tehát a háttérben ez mind lehet.

– *Mik ezek a kritériumok?*

– ...

– *Nem képzelted, hogy ennyivel megúszod?*

– Hogy fogalmazzam ezt finoman? Jó, nem is akarom finoman fogalmazni. Tehát, aki hangot ad annak, hogy nem igazán kedveli azt a hatalmi struktúrát, vagy politikai struktúrát, vagy kultúrpolitikai struktúrát, vagy azt a kizárólagos ízlést, amit a

mai magyar kultúrpolitika elvár, az nemkívánatos személy bizonyos helyzetekben.

– *Vannak erre ellenpéldák. Molnár Áron is forgatott például.*

– Jó, hát egy-egy példa lehet. Nekem nem sikerült.

– *Akkor még fordítok egyet ezen. Azt is megnéztem, hogy irgalmatlan sok díjad van, de tényleg. Nem is tudom, hogy egy szobában össze tudnád-e pakolni őket egy vitrinbe. De ezek mind társulati és szakmai díjak. Állami díjad, kitüntetésed lényegében nincs. Egy Jászai-díj a kivétel, 2007-ből, ha jól emlékszem. Tehát téged semelyik kurzus nem kedvelt annyira, hogy megdobáljon különböző plecsnikkel.*

– Erről nekem nagyon nehéz beszélni, és nem is illik az embernek arról beszélni, hogy miért nem kapott meg bizonyos dolgokat.

– *De valamit nyilván gondolsz erről?*

– Hát, gondolok. G. B. Show-t tudnám idézni, hogy elegánsan kifaroljak a kérdésed elől. A díjakat nem visszautasítani kell, hanem úgy kell élni, hogy az ember ne kapjon.

– *Neked ez sikerült?*

– Úgy tűnik, igen. Biztos nagyon sok mindenben múlik, és beszéljünk elméletileg, hogy ne magamat fényezzem itt, hogy bizonyos évtizedes teljesítmények után hogyan és miként szokta mondjuk akár az állam, akár a kultúrpolitika, akár a társadalom jelezni, ma már a köszönet túlzás, de jelezni azt, hogy látjuk, mit csinálsz. Vagy éppen nem jelezni. Ha megnézed a mi generációnkat, hogy ne rólam beszéljek, László Zsoltnak sincs, Stohl Andrásnak sincs, Schilling Árpádnak sincs, Mohácsi Jánosnak sincs. Tehát a mi generációnkban van 10-15 olyan színházi alkotó, akiknek nincs. Ennek biztosan mindenféle társadalmi, politikai és egyéb okai vannak az elmúlt évekből, évtizedekből, de az ember ezekkel nem foglalkozik.

– *Tényleg nem?*

– Én röhögök. Van olyan kollégám, nagyon közeli kollégám, aki abszolút és megkérdőjelezhetetlenül megérdemelné ezeket a díjakat, és aki minden márciusban, a díjeső idején ettől nagyon rosszul van. Én nem mondom, hogy nem jut eszembe, de nem vagyok rosszul ettől. Nézd, olyan nagyon nem is lehet ezen csodálkozni. Ahogy itt elkezdtek működni a dolgok! Hazugság lenne tőlem, és álságos duma, hogy nem is értem, miért nem kapunk. Pontosan értem, hogy miért nem. És hát ezt az ember elfogadja, miközben persze jólesne, ha nem így lenne. Tordai Terivel találkoztam nem annyira régen, és akkor azt mondta: Te most ilyen halhatatlan letté? És mondtam, hogy igen, én most halhatatlan lettem. Erre Teri, hogy de előbb Kossuth-díjat szoktak kapni az emberek! Mondtam, hogy van, aki más sorrendben csinálja ezt. De különben is ez annyira nem elegáns, hogy erről beszélünk! És még azt akartam erről mondani, hogy nekem többet ér, hogy én jól alszom.

– *Gondolod, hogy aki talán nem teljesen érdemei elismeréseként kapja a díjat, álmatlanul hánykolódik emiatt?*

– Nem, nem így tapasztalom a szakmában, ő is nagyon jól alszik, de én tudom, hogy az én alvásom az igazabb, mint az ő alvása.

– *Szeretsz aludni?*

– Nagyon. És képzeld el, hogy bármikor, bárhol tudok. Tehát, ha most lenne harminc perc szünetünk, és picit fáradtabb lennék, akkor én simán aludnék itt harminc percet úgy, hogy ti közben dolgoztok.

– *De ez nem az állandó kialvatlanságodból fakad?*

– Nem, ez egy képesség. Tehát bárhol, bármennyit, bármikor tudok aludni. Imádok aludni.

– *Én sajnálom rá az időt.*

– Akkor nem élsz eléggé intenzíven.

– *De pontosan azt érzem, hogy tudnék alvás helyett ezer dolgot csinálni. Akkor miért kell aludnom?*

– Mert az jó! Figyelj, volt ugye ez az egész pandémia cucc, és nagyon sokan kínlódtak azzal, hogy nem csinálnak semmit.

– *Te mit csináltál?*

– Semmit. Csodálatos volt.

– *Pihentél?*

– Csak voltam. Azt mondtam, hogy összecúsztam magammal. Nem ilyen spirituálisan, hanem egész egyszerűen valahogy lett egy belső nyugalom, tehát tényleg így összecúsztam.

– *És abban az állapotban tudod tartani magad, amit akkor megtaláltál?*

– Igen, igen, igen, igen.

– *És kevesebbet is dolgozol emiatt?*

– Nem dolgozom kevesebbet. Nem, nagyon sokat játszottam az elmúlt évben is, azt szoktam mondani, hogy második színészi virágkoromat élem, tehát körülbelül ugyanannyit játszom most, mint fiatalon.

– *Sosem szorult a háttérbe a színjátszás a rendezéseid miatt? Egy időben amerre ment az ember, ott éppen volt egy Alföldi-rendezés, de sokkal kevesebbet láttunk színpadon.*

– Az én szakmám olyan, hogy oda megyek és azt csinálom, ahová és amire hívnak.

– *Azt gondolnám, hogy ez egy döntés, most inkább rendezek.*

– Nem. Nem hívtak játszani.

– *És közben mit láttak meg benned rendezőként?*

– Fú, olyan nehéz az embernek önmagát értékelni. Hát, nagyon jókat csináltam, az történt. Biztos érdekes volt ez a nagyon jelen idejű gondolkozás a világról. Hosszú-hosszú évekig csak klasszikusokat rendeztem. Shakespeare-t, görögöket, Schillert, hosszú-hosszú évekig.

– *De ide rendezted.*

– De ide rendeztem, igen. Ez biztosan nagyon izgalmas volt. Szerintem az a jó előadás, akkor lesz talán siker egy előadás,

hogya az emberek tudnak kapcsolódni. Tehát, ha van egy felismerésérzeted arról a problémáról, arról a helyzetről, arról a kérdéskörrel, amit egy előadás vizsgál. Ezt nagyon fontosnak tartom, hogy az ember megpróbáljon nagyon jelen idejűen gondolkozni ezekről, hogy a mi saját problémáinkról beszéljünk. És amikor az csak az én problémám, akkor nem lesz siker, mert akkor az emberek nem tudnak kapcsolódni. De hogyha valahogy az ember ebbe beletrafál, vagy figyel, akkor a közös kérdéseinkről, a közös fájdalmainkról, a közös bajainkról látsz valamit, nevezzük előadásnak, amiről úgy érzed, hogy rólad beszél.

A másik pedig az, hogy a színház, a művészet segít abban, hogy elkezdj önmagadon gondolkozni vagy kommunikálni egy másik emberrel. Sokszor vagyunk úgy saját problémáinkkal is, hogy úgy mondjuk el, és úgy éljük meg, hogy ez csak az enyém, csak nekem jut ez, csak én vagyok ezzel megverve. És hogyha elkezdesz bárkivel beszélgetni egy ilyen helyzetben, akkor kiderül, hogy nem, ez nem csak neked jut, ez másnak is van vagy volt. Lehet róla kommunikálni, lehet róla eszmét cserélni, és lehet segíteni is úgy, hogyha beszélünk róla. És ha egy rendezőnek vagy egy színházi alkotónak sikerül ebbe beletrafálnia, akkor annak mindig nagyon erős hatása van. És szerintem talán ez volt a legfontosabb összetevője annak, hogy rendező lettem.

– A nemzeti színház az öt év az csúcspont vagy mélypont a pályafutásodban?

– Miért lenne mélypont?

– Akkor csúcspont?

– Miért? Mert az van kiírva, hogy Nemzeti Színház?

– *Nem, inkább azért talán, mert annyira sűrű volt ott minden. Sűrű volt a jelenléted, sűrű volt a rendezéseid száma is, az előadásaid száma is, a művészi és közéleti súlyod, tehát hirtelen az ott nagyon sűrűvé vált körülötted, igaz, nem feltétlenül téled vagy kedved szerint.*

– Nem tudom, hogy csúcspont-e. Egyrészt nem gondolom magam annyira öregnek, hogy egy tíz évvel ezelőtti dolgot tekintsek az életemben csúcspontnak. Tehát hogyha arra gondolok, hogy nem lesz több csúcspont, akkor az nagyon szomorú. De igen, úgy igaz, amit mondasz, hogy nagyon sűrű volt. És biztos, hogy amiről az előbb dadogtam itt, hogy miért jó egy előadás, szerintem abból a szempontból volt igazán sűrű, és lehet, hogy abból a szempontból tényleg csúcspont. Ez a jelenidejűség, a társadalmi kérdésfeszítés, a jelenlét, az valóban csúcs volt és nagyon sűrű időszak volt. De hát, elnézést kérek, melyik színház legyen nagyon jelen idejű és nagyon közéleti, hogyha nem a Nemzeti Színház?

– *Kimondtad a nevét! Egy évtizede nem mondd ki a nevét!*

– Állami vállalatnak hívom.

– *Kiheverted valamennyire?*

– Én soha nem is voltam leheverve.

– *Azért biztosan hat az emberre, ami ott körülötted zajlott.*

– Mi? Hogy tizenötezer ember miatta áll az esőben a színház előtt? Hány magyar színésszel fordult ez elő?

– *Senkivel.*

– Akkor mit kellett kihevernem? Ennél nagyobb energiabombát az élettől sose kapok.

– *De másnap is fel kell kelni. Másnap már nem fognak tizenöt-ezren állni.*

– Nézd, miközben nagyon ösztönös ember vagyok, közben talán a paraszti kevert fajom miatt nagyon is két lábbal állok a földön. Tehát nem hazudsz magadnak. Nem volt meglepő, hogy nem tudjuk folytatni. És nem azt viszed magaddal másnap, hogy nem sikerült, és nem azt, hogy nagyon méltatlan emberek hogyan és miként aláztak meg, vagy próbáltak megalázni nyilvánosan, hanem egyrészt, a tizenötezer embert viszed magaddal, másrészt azokat az estéket viszed! És elnézést kérek, azt is viszed,

hogy lassan tényleg tizenvalahány év telt el azóta, hogy én nem vagyok ott, de hogy ott voltam, annak lett egy története, ami a mai napig élő történet. Ha meghallom ennek az állami vállalatnak a nevét, bennem büszkeség van. Mindannyiunkra vagyok büszke, akik ott voltunk és végigcsináltuk. Annyira sűrű és annyira végetes dolgok történtek az utolsó másfél-két évben! Nagyon sok olyan helyzet volt, amikor az ember összeomolhatott volna, és néha össze is omlott, ami ugye nem tartozik a nyilvánosságra. De nekem olyan erős, fantasztikus munkatársaim voltak, hogy megtanítottak arra, vagy megtanultuk együtt azt, hogy ezekre a helyzetekre hogyan és miként lehet úgy reagálni, hogy az ne rohasszon. Tehát ne menjen annyira nagyon mélyre, hogy attól sérülj. Az, hogy érzelmileg átéled, vagy hogy egy érzelmi hullámvasút volt, az persze igaz, hiszen hazudnék magamnak, ha azt mondanám, hogy nem. De hogy ne üssön meg nagyon, azt meg lehetett tanulni. Ott nagyon sokat segítettünk egymásnak ez ügyben, olyan helyzetek voltak, amikkel szerintem nem találkozik az emberek többsége.

– *Említetted a származásodat, meg hogy ahonnan te jössz, abból nem következett egy színészi karrier. Míg van otthonról?*

– Szerintem nagyon sok mindent hoztam otthonról.

– *Hazajársz?*

– Ritkán.

– *Miért?*

– Nem tudom. Nem tudom. Biztos, hogy az emberben benne van ez az érzés, nyilván valami megmaradt abból, ami gyerekként még csak nagy vágy volt, hogy eljönni onnan és nem menni vissza. De az közben meg hazugság, mert hát az emberek, meg a szerettem, meg a családom, meg mindenki, akit szeretek, ők ott vannak.

– *Mennek veled ezen a kanyargós úton?*

– Van, aki jön, van, aki nem, lemaradt, vagy nem is akar jönni, de hát ez az ő döntése, ez mindenkinek a saját döntése.

– *Van ebben politika is?*

– Dehogysis! Ennél azért a mi családunk normálisabb, még hogyha elég sok zűr is volt, vagy van benne, főleg volt, de azért ennél normálisabbak vagyunk. Tehát a szeretetet nem írja felül a politika. Csak elfáradt, mert megöregedett, mert már nem érdekli. Olyan is van. És ezt teljes mértékben tiszteletben kell tartani. Én otthon a vasárnapi ebédnél a gyerek vagyok, a testvér vagyok, a szomszéd vagyok, a helyes kövér Robika, tehát én nem ez az itt ülő nem is tudom, mi vagyok nekik.

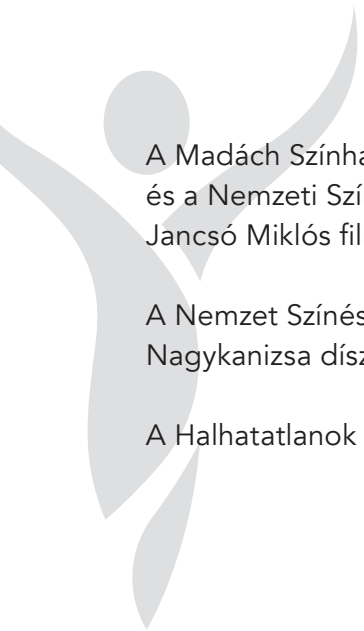
2022. szeptember 18.

BALÁZSOVITS LAJOS

színész, rendező

(1946. december 4. – 2023. július 19.)

A Madách Színház, a Vígszínház
és a Nemzeti Színház tagja, a Játékszín volt igazgatója,
Jancsó Miklós filmjeinek állandó szereplője.

A Nemzet Színésze, Balázs Béla-díjas, Érdemes Művész.
Nagykanizsa díszpolgára.

A Halhatatlanok Társulatának örökös tagja (2015)

VAN, AKI A BUKÁSODNAK ÖRÜL

– Mostanában ritkábban lehet téged látni, de amikor felhívtalak, hogy eljönnél-e beszélgetni, azt mondtad, hogy várj, megnézem a naptáramat, bár tulajdonképpen felesleges. Ez azt jelenti, hogy kevés a munkád és sokat vagy otthon?

– Amióta a Játékszín elveszett számomra, azóta én színészként nem is nagyon működtem. Egy-egy ilyen apró fellépés volt. Jöttek ajánlatok, de nem sok. Nem volt olyan, amire én úgy ugrottam volna, tudod?

– Az ország egyik legnagyobb sztárja voltál. Aztán meg kezeden volt egy színház húsz évig. És akkor hirtelen semmi sem maradt?

– Hát nézd, nem volt könnyű, de most már az. Azért már 2012-ben történt!

– A Játékszín története zavaros véget ért, le sem járt a megbízásod, amikor kiderült, hogy a minisztérium úgy kívánja rendezni a Játékszín jövőjét, hogy először bezárja, aztán mégsem zárja be, hanem eladja a működtető céget. A végén ott álltál színház nélkül.

– Így van, a mandátumom lejárt a két évvel úgy volt, hogy jogutód nélkül megszűnik a színház. Azt reméltem, hogy leülnek velem beszélni, hogy hogyan tovább, hátha van megoldás. Voltak információim, hogy mi történik valójában, de nem hittem el, naiv voltam. De nem érdemes ezen már töprengeni.

– Persze, ennyi idő után mélyen már nem kell belemenni, engem most azért érdekel, hogy megtudjam, hogy vagy? Hogyan éled meg azt, hogy rendszeresen láthatod magad a tévében, régi filmekben, tévéjátékokban, mindent ismételnék a csatornák, és közben most nincs feladatod, nincs mire felkészülni. Nincs szerep, amit tanulnál, vagy nincs szerep, amit kioszthatnál valakire.

– Megköszönhetem a közvetlen környezetemnek is, a segítségüknek, hogy az életem gyakorlatilag elcsendesedett és így lassan megoldódott. Nem azt mondom, hogy véglegesen, mert még nem adtam föl, csak nincs bennem olyan küzdőszellem. Ha kellek, jó, ha nem, nem. Tudomásul vettem.

– Arra vársz, hogy megcsörrenjen a telefon?

– Igen, elképzelhető, holott a világ nem olyan. Jelentkezni kell. De hol jelentkezzem, kinél, miért, minek?

– Jelentkeznél? Vagy elmennél egy castingra, hogy nézzék meg, Balázsovits ma ezt tudja?

– Egy castingra elmentem, nem akarok nevet mondani, egy baráti filmrendezőhöz, de végül is nem jött össze, és úgy döntöttem, hogy többre nem megyek.

– Akkor a lelked mélyén mégiscsak visszavonultál.

– Többé-kevésbé igen. Igen. A lelkem mélyén visszavonultam. A mindennapi élethez fontos az embernek a lelki békéje, amit valahogy meg kell teremteni. Nincs bennem keserűség, tudomásul vettem a helyzetet, fölösleges harcnak gondoltam, hogy én próbálkozzak. Hogyha lenne olyan helyzet, amiben szívesen részt vennék, akkor elképzelhető, hogy visszatérnék.

– Volt egy 20 éves időszakod a Játékszínben.

– Igen.

– Ott kevesebbet rendeztél, mint sokan teszik a saját színházukban, és például a feleséged, Almási Éva talán nem is játszott.

– Egyetlenegyszer játszott.

– Rendkívül önmegtartóztató voltál. Így utólag nem bánod?

– A fene tudja. A kollégáim például azt tanácsolták, hogy a saját színházamban játsszak többet. Én nem nagyon játszottam. Inkább rendeztem a Játékszínben, azt sem sokat. Az egyik kollégám azt mondta, hogy legalább azokat a szerepeket én játszom, amik igazán nekem valók. Hát mondom, én vagyok az igazgató, reggel fölkelek, a tükörbe nézek, ez nekem való, ez is nekem való, és ez is nekem való!

– *Én vagyok az igazgató, mind nekem való!*

– És voltaképpen mind az, pontosan. Úgy gondoltam, hogy egy kicsit védem azzal a színházal, hogy nem tolom magam előtérbe színészként, rendezőként, ha én vagyok az igazgató.

– *Ilyen óvatos vagy mindenben?*

– Nem mindig, de általában igen. Nem jó, nem kifizetődő színészi tulajdonság, azt meg kell mondjam. A szemérmes exhibicionizmus az ilyen fából vaskarika. Hogy csinálnám is, de nem is.

– *Jancsó szinte valamennyi fontos filmjében játszottál, legtöbbször főszerepet. Megkérdezted valaha, hogy miért lettél az ő színésze?*

– Így a kérdést nem tettem föl, de annyit tudok, nem csak velem kapcsolatban, hogy ő kedvelte az olyan színészeket, akikkel fél mondatokból, szavakból megértik egymást, és nem kell agyoninstruálni, agyonelemezni a szerepet. Úgy nagy vonalakban persze elmondta, hogy mit szeretne. Könnyű volt dolgozni vele, mert nála igazi történetek nagyon ritkán voltak, tehát a mi állapotunkból dolgozott, az intenzív jelenlétet várta el.

– *Ez a színésznek így még könnyebb is?*

– Nem minden színésznek. Szerintem ez alkati kérdés. Tehát könnyű volt a Kozák Andrisnak, könnyű volt nekem, könnyű volt a Madaras Jóskának, és bocsánat, hogy nem sorolok föl mindenkit. De én tudom, hogy voltak a Jancsó-forgatásokon olyan színészek, akik szerettek volna valami bonyolult lélektani inst-

rukciót kapni, ami nem volt. Találd ki! Vagy tudod mit, inkább nem is kell kitalálnod, csak csináld!

– *Volt egy olasz filmetek, a Magánbűnök, közerkölcsök, amiben te főszerepet játszottál. Ebből a filmből óriási botrány lett itthon. Akkor nem volt bulvársajtó, de ez mégis az egyik első bulvárhír volt, hogy meztelenül, egy Jancsó által rendezett olasz pornófilmben szerepeltél.*

– Igen, igen.

– *Jóval később itthon is meg lehetett nézni, hát a pornótól elég távol van.*

– Persze.

– *Az a film, pontosabban amilyen híre lett, mennyit árthatott neked itthon?*

– Biztos, hogy sokat. Biztosan volt, aki ezután nem hívott játszani.

– *Az volt az alaphelyzet, hogy szinte az egész filmben meztelen vagy.*

– Sok jelenetben, valóban. Igazából van ehhez egy sztori, mert nem így indult. Tehát az első ruha nélküli jelenet úgy jött létre, hogy az olaszoknál szigorú volt az ebédszünet. Délben az olaszok eldobták a kalapácsot, bezárták az öltözőt, mindenki elment ebédelni, mert ott kemény a szakszervezet. A fényviszonyok viszont olyanok voltak, hogy Jancsó mindenképpen akkor szeretne volna a jelenetet fölvenni. Mondta nekem, hogy menj be és vedd föl ezt meg azt a jelmezt. Mondom, nem tudok bemenni, mert be van zárva az öltöző. Hát akkor megcsináljuk ruha nélkül. És felvettük, így alakult ilyenre az a film.

– *Sokszor az orrod alá dörgölték, hogy hogyan vállalhattál el egy ilyen szerepet?*

– Voltaképpen nem, mert egyrészt hivatalosan nem forgalmazták Magyarországon, itt csak klubvetítésekben ment le az egész film, meg szemtől szembe nem is tettek megjegyzéseket. De például nemrég voltunk Kende Jánossal Frankfurtban, a Frankfurti Filmintézetben, ott is vetítették ezt a filmet most.

– *Fura volt visszanézni magad?*

– Fura, a régi filmeket én nem nagyon szeretem megnézni.

– *Nem nosztalgádzol?*

– Nem.

– *De tudatosan nem, hogy kerülöd azt, hogy valami fáj, valaki hiányzik?*

– Nem vagyok ilyen alkat. Ha nagyon rákényszerülök, visszanézem, és akkor olyan kritikusan nézem, hogy az nem esik jól.

– *Luchino Visconti, a legendás olasz rendező tudhatóan nagyon akart veled dolgozni. Ez referenciának is jó, hiszen ő a korszak olasz filmgyártásának egyik legnagyobbja volt.*

– Igen, így volt. Bár akkor itt az alkalom, hogy tisztázzuk, ezt a magyar sajtó félreértette, vagy valaki félrefordította a történetet. Nem arról volt szó, hogy a *Halál Velencében* főszerepére keresett engem, bár a mai napig a Wikipédián ez van leírva, hibásan. De hogy Visconti kedvelt, az igaz volt. Olyannyira, hogy amikor a *Milarepa* című olasz filmet forgattam Liliana Cavanival, akkor nekem nem kellett próbafelvételt csinálnom, hanem küldtek Budapestre egy forgatókönyvet azzal, hogy én játszom a főszerepet. Nem volt egyszerű kijutni, 1974-et írtunk, te is ismerted az akkori viszonyokat, de végül is kimentem és megcsináltam a filmet. Ez a film is volt Cannes-ban, igaz, versenyen kívül, mert menet közben elfogyott a pénz, és a RAI beszállt, így meg nem indulhatott az Arany Pálmaért.

– *Te vadászol, ugye?*

– Igen. Most akkor csúnya dolgokról fogunk beszélgetni?

– *Nem hiszem. Bodrogi Gyulával jársz még vadászni?*

– Sajnos ritkán, kevesebbet ér rá, mint én. De azért időnként még igen. Én a társas vadászatokat soha nem kedveltem. Mondjuk a Gyulával szeretek elmenni vadászni, de az erdőben az egyedülét a legjobb. Ott az ember tényleg egyedül van.

– *Van nekem egy vadász ismerősöm, időnként elindul csak úgy, fegyver nélkül. Beballag az erdőbe, fölül a lesre, és csak ül és néz.*

– Igen, ez ilyen. A vadászok ezt most ne hallják meg, mert legutoljára ott volt a lehetőség, nálam volt a puska, ott volt a kilőhető vad, akit úgy szépen elnézegettem, aztán ennyiben maradtunk. Megállapítottam, hogy milyen szép, és hazajöttem. Szóval ilyen van. Amikor elkezdtem vadászni, akkor természetesen vonzott a vadászat szenvedélye is, tehát a trófea, hogy löni kell valamit.

– *Kirakni a falra?*

– Nem, nem, azt Éva nem engedte. Meg én se akartam kirakni.

– *Edit lányotok színésznő. Akartad te ezt, vagy éppen nem, de nem lehetett beleszólni?*

– Nagyon féltettük ettől mind a ketten, Éva is, én is. Tudtuk ennek a pályának a buktatóit, a veszélyeit, hogy ez egyszer fönt, egyszer lent.

– *És erre van valamilyen jó tanács, amit adhatsz egy fiatal színésznek?*

– Ne légy színész.

– *Hát kösz.*

– De hát persze az akar lenni, és így nagyon-nagyon nehéz tanácsot adni. Igazából az embernek a saját tapasztalatai kellenek ahhoz, hogy kialakítson egy védekezést, hogy nem csak jót mondanak rólad, nem csak szeretnek, nem csak sikered van, bukás is van. És van, aki a bukásodnak örül, és akad, aki a sikerednek. Ezt ezen a pályán tudomásul kell venni.

– *Te sokszor rontottál irányokat, utakat a pályád során?*

– Azt hiszem, hogy igen. Bizonyos lépéseket másképp csinálnék. Talán ahogy színházat váltottam! Amikor úgy éreztem, hogy a Madách Színházban már nem annyira jó, akkor jött a Vígszínház, aztán jött egy darabig a Filmgyári Társulat, azután volt, hogy Szegeden a Rusz Jóskánál vendégszerepeltem. A rend-

szerváltás idején úgy éreztem, hogy ennek a szakmának Magyarországon befellegzett, vagy már nem olyan, mint volt, akkor még külföldre is elmentem sofőrködni, meg rakodónak. Azután mégis hazajöttem.

– *És első kétségbeesésedben színházat csináltál, ez lett a Játékszín. Az például hiba volt? Mert ezzel a színészi pályád háttérbe szorult.*

– Igen, de abszolút nem tartom hibának, sőt bizonyos szempontból az egész eddigi pályámon a boldogabb időszak volt. A vége felé már akadtak nehézségek, amikor már éreztem, hogy itt különböző érdekek szerint alakulnak a dolgok. Ebben az országban, ha valaminek vége van, az gyakran nem szép.

– *Gyakran politizálsz, sőt volt egy időszak, amikor közéleti szerepet is vállaltál.*

– Igen, például nem nagyon tudják rólam, hogy a MASZK-nak, a színészek szakszervezetének a szervezésében is részt vettem a rendszerváltozáskor. Azt meg végképp nem tudják, hogy Horn Gyula megkeresett és különböző politikai feladatokra ajánlatokat tett, amire én rövid gondolkodás után azt mondtam, hogy nem.

– *Mi volt a legkecsegtetőbb ezek közül?*

– A legkecsegtetőbb az volt, hogy ahogy Pécsi Ildikó is elindult, és képviselő lett, úgy jelölnek engem is parlamenti képviselőnek.

– *És erre miért mondtál nemet?*

– Mert én a színházat mégiscsak jobban szeretem. Erre volt Horn Gyulának az az ötlete, hogy találjunk egy olyan feladatot, ahol politika is van, meg valamennyire az úgynevezett művészekkel is foglalkozhatok. Ez nem volt konkrétan kitalálva, de így is volt konkrét állásajánlata, amire szintén azt mondtam, hogy nem szívesen. Nem örült neki, meg kell mondanom.

– *Gyurcsány Ferencsel is összekapcsoltak, hiszen megjelentél DK-s rendezvényen!*

– Igen, a mai napig nagyon jó, baráti viszonyban vagyunk.

HALHATATLANOK TÁRSULATA

- *De nem leszel politikus a DK színeiben sem?*
- Nem valószínű. Most nem úgy néz ki.
- *Azért, mert nem kaptál ajánlatot?*
- Nem, hanem mert nem tervezem.
- *Van még olyan gondolatod, hogy ezt vagy azt de eljátszanám?*
- Nincs ilyen nekem, soha nem is volt. De titokban még olvasgatok darabokat.

2016. január 25.